

Peer Gynt hytta v/ Knut Olstad

Trondheim,
18.01.2021

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/8560

Saksbehandler:
Marte Eliasson

Avgjørelse i klagesak - klage på vedtak om tillatelse til motorferdsel for nødvendig transport i forbindelse med drift og vedlikehold av turisthytta Peer Gynt i Rondane nasjonalpark.

Miljødirektoratet opprettholder Rondane- Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak av 30. mars 2020. Direktoratet støtter nasjonalparkstyrets vurderinger i saken og mener tillatelsen er i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen og strategiske mål oppstilt i besøksstrategien. Det er god kunnskap om villreinen sin arealbruk og ferdsel i verneområdet. Villreinen er en sentral del av verneformålet for nasjonalparken, og i vurderingen av tiltakets betydning for verneformålet vil konsekvensene både på kort og lang sikt være viktige. Klager gis ikke medhold.

Det vises til klage av 16. april 2020 fra driver av Peer Gynt-hytta, Knut Olstad, på Rondane- Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak av 30. mars 2020. Klagesaken ble oversendt til direktoratet fra Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i brev 16.juni 2020.

Bakgrunn for saken

Peer Gynt-hytta v/Knut Olstad fikk i medhold av verneforskriften for Rondane nasjonalpark § 3, pkt. 6.3 bokstav c) og g) tillatelse til motorisert ferdsel innenfor Rondane nasjonalpark i forbindelse med nødvendig transport for drift og vedlikehold av hytta for vinter- og sommersesongene 2020-2023. Det ble stilt flere vilkår til tillatelsen, bl.a. at transporten vinterstid var begrenset til inntil 10 turer, og at transporten kun kan gjennomføres innenfor den uken det er lokal vinterferie i Innlandet og fra og med fredag før palmesøndag til 3. påskedag for det enkelte år. For transport sommertid var tillatelsen begrenset til inntil 15 turer, samt at den kun kan gjennomføres i perioden 15. juni - 20.september. Kjøring skal begrenses til et minimum og skje etter fastlagte traseer i forvaltningsplanens vedlegg 21 (sommer) og 22 (vinter). Tillatelsen ble gitt etter en bred vurdering der verneforskriften, forvaltningsplan, kunnskapsgrunnlag og forvaltningspraksis ble avveid.

Klagen

I klage av 16. april 2020 anføres det at det er urimelig at vinterferien skal regulere og i dette tilfellet også innskrenke driften. Klager anfører at det som et minimum må tillates motorisert transport i uke 6-10 da det er i disse ukene danskene har ferie, og at det er vesentlig danske turister som bidrar til at driften går rundt. Klager mener at et rimelig krav bør være at det blir gitt tillatelse til motorisert ferdsel slik nasjonalparkstyret ga anledning til i dispensasjonen for 2016-2019. Det er videre stilt spørsmål ved saksbehandlingen, og mer konkret om forvaltningsloven § 16 om forhåndsvarsling og anledning til å uttale seg er oppfylt. Det presiseres i klagen at det ikke handler om å drive flere dager enn praksis har vært de siste årene. Det vises til at en ikke finner det lønnsomt å holde åpent hele uker av gangen, blant annet fordi danskene har ankomst/avreise i helgene. Det bes derfor om at 14 dagers drift fordeles på disse fire ukene (uke 6-10).

Det påpekes videre at toalettforholdene på stedet ikke kan aksepteres. Hytta er et knutepunkt fra Høvringen, Rondvassbu, Mysuseter, Kampen, og de etterlatenskaper vertskapet må ta hånd om før sommersesongen er betydelig og ubehagelig ekstraarbeid. Det pekes på at slik situasjonen er i dag må en alternativ løypetrasé vurderes ved innskrenket åpning for å unngå nevnte problemer. Det er lite ærefullt å fungere som Rondanes største friluftstoalett. For øvrig er det et paradoks at det flere dager i uken, fra jul til over påske, prepareres dobbelt skispor fra Høvringen og Mysuseter til hytta, mens eier og driver ikke tillates adkomst.

Forberedende klagebehandling

Rondane- og Dovre nasjonalparkstyre vurderte klagen i møte 10. juni 2020. I saksfremstillingen vises det til at Peer Gyn-hytta v/ Knut Olstad har hatt flerårige tillatelser til motorisert ferdsel på snødekt mark og på barmark for drift av turisthytta. Tillatelsen som ble gitt for perioden 2015-2019 ble pålagt av Fylkesmannen i Oppland. Nasjonalparkstyret omgjorde vedtaket sitt (brev av 18.10.2016) og det vises til at de vurderinger som ble foretatt den gangen anses å være relevant også for foreliggende sak.

Nasjonalparkstyret viser i sin vurdering av klagen til at åpningstider og bruk av turisthytter ikke styres av vernebestemmelsene, men kan reguleres indirekte gjennom motorferdselsløyver til løypestikking, frakt av varer, materialer o.l til turisthyttene og gjennom vilkårssetting for tidspunkt kjøringen kan skje.

Styret viser videre til at søknaden om motorisert ferdsel til Peer Gynt-hytta er vurdert og behandlet etter verneforskriftens bestemmelser, og i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen. Forvaltningsplanen legger til grunn at Peer Gynt-hytta har åpent 1-2 uker i tilknytning til den lokale vinterferien, samt i påska. Forvaltningsplanen har tatt høyde for den driften turisthyttene hadde på vernetidspunktet.

Styret peker på at den lokale vinterferien ble endret som følge av sammenslåingen til Innlandet fylke. Dette har medført at vedtaket gitt den 30. mars 2020 reduserer tidsperioden for transport til turisthytta sammenlignet med tidligere tillatelse, men er fortsatt i tråd med retningslinjene og forutsetningene i forvaltningsplanen. Antall turer er de samme som tidligere (10 turer).

Styret viser til at det i behandlingen av den tidligere klagen (2016) og i vedtaket som ble gjort, var det den lokale vinterferien og påska som ga rammen for den motoriserte ferdselen til Peer Gynt-hytta. Dette er fulgt opp også i vedtaket av 30. mars 2020 som denne klagen gjelder.

Styret peker videre på at det i den godkjente besøksstrategien for Rondane nasjonalpark (2015) er et av målene å få tilbake villreintrekket nord-sør på vestsiden av Rondanemassivet, og aktivitet i dette området utenfor selve turistsesongen bør av den grunn holdes på et minimum. Sluttrapporten fra FoU- prosjektet i Rondane 2009-2014 peker også spesielt på sen høst og vinter som mest sannsynlige tider for kryssing av rein over denne barrieren (det mest sannsynlige krysningsvinduet for rein er desember, januar og februar - i tillegg til under jakta, jf. NINA- rapport 1013 Villrein og ferdsel).

Styret viser til at det i klagen anføres at det er ønskelig med motorferdsel i tilknytning til drift av turisthytta fra uke 6 (starten av februar) og frem til uke 10. Det vil si en utvidelse av tillatelsen som ble gitt frem til 2019, men at antall åpningsdager på hytta ikke skal endres. Forvalter pekte på at tillatelsen som var gyldig frem til 2019 tillot motorferdsel i 2 uker i tilknytning til daværende lokale vinterferie (som i fylket var fordelt på 2 ulike uker). Å utvide denne perioden har allerede vært gjenstand for klagebehandling i 2016 og de samme forhold som det ble pekt på da ligger fremdeles fast og en kan derfor ikke se at de momenter som er kommet frem i klagen endrer dette. Det å samle motorferdselen, både knyttet til støy og forstyrrelser, er et mål i verneområder, og i dette området vil det være av betydning at aktiviteten på vinteren holdes på et lavt nivå.

Videre vises det til klagesaksbehandlingen for saken i 2016 hvor følgende ble uttalt: *"En av de viktigste forvaltningsutfordringene med verneområdene i Rondane er å ha en forvaltning i et langsiktig perspektiv der en hindrer gradvis og bit- for- bit utvikling med enkeltvedtak som i sum og over tid gradvis innskrenker villreinens muligheter for trekk mellom - og bruk av viktige beiteområder. På tross av den utsatte plasseringen Peer Gynt - hytta har i forhold til trekkområdet for villrein, har det i de siste tiårene vært en gradvis utvikling av tilretteleggingstiltak og servicetilbud i både tid og rom. FMOP mener nå at denne utviklingen ikke kan strekkes lengre. Nasjonalparkforvalter er enig i at det ikke bør legges til rette for økt aktivitet i dette området, noe som også er i tråd med besøksstrategien for Rondane nasjonalpark og anbefalingene i sluttrapporten fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014."*

Det vises til at forskere fra NINA som i mange år har jobbet med villrein og ferdsel både i Rondane og andre steder sier følgende om Rondane: *"Det er store utfordringer i å opprettholde en mest mulig funksjonell villreinbestand. Det må bli mer utveksling av bestandene i nord og sør. Den negative utviklingen har skjedd over lang tid, og det vil ta lang tid å snu den. Aktørene med interesser i Rondane må jobbe mot felles mål. Selv om de i utgangspunktet har ulik forståelse av situasjonen. Det er viktig å etablere arenaer for dialog og samhandling der alle bidrar i å definere handlingsrommet for egen og andre aktivitet."*

Det bemerkes at Peer Gynt-hytta er åpen til bruk for overnatting, rasting, matservering og fungerer også som utgangspunkt for ferdsel videre inn i området. En utvidelse av tidsrommet for transport av varer til turisthytta allerede fra uke 6 vil kunne bidra til økt ferdsel også ut fra hytta til nærliggende områder. Totalt sett gir dette grunnlag for økt ferdsel og aktivitet i et følsomt og allerede sterkt presset trekkområde for villrein. Videre vil en gradvis utvidelse av tidsrommet for åpning og bruk på en turistvirksomhet/hytte også kunne gi presedens for andre hytter i området og derigjennom utvide de rammene forvaltningsplanen har lagt.

Styret peker videre på at den samlede belastningen på verneverdiene i området allerede er stor, og at dette blant annet viser seg i opphøret av villreintrekket i nord-sør på vestsiden av Rondanemassivet.

Det påpekes videre at det er riktig som klager viser til at det fra Mysusæter og Smuksjøsæter går skiløyper som i henhold til forvaltningsplanen er tillatt preparert "når forholdene tillater det og frem til og med 20. april eller 2. påskedag dersom den faller etter 20. april". Slikt sett er det tilrettelagt for skigåing forbi Peer Gynt-hytta. Det pekes videre på at en eventuell tilpasning mellom skiløyper og turisthyttenes åpningstid hører hjemme i en revisjon av forvaltningsplanen, og i det foreliggende vedtaket er motorferdselen begrenset med en uke sammenlignet med tidligere tillatelse (men likt antall turer) og vil gjøre lite fra eller til på nettopp denne problematikken etter som skiløypene kan prepareres når forholdene tillater det. Nasjonalparkforvalter har forståelse for at det er utfordrende med skiturister som gir uønsket opprydning av etterlatenskaper for driveren av turisthytta. Det må likevel ses på andre måter å gripe fatt i denne problematikken på enn å utvide åpningstidene ved turisthytta utover det retningslinjene i forvaltningsplanen har lagt opp til.

Forvalter viser videre til at en i kongelig resolusjon ikke kan finne spesifikke omtaler av Peer Gynt-hytta. De generelle omtalene om reiselivet går på at verneforskriftene gir muligheter for diverse reiselivsrelaterte aktiviteter samt nyttetransport og at arbeidet med forvaltningsplanen vil være en svært viktig arena for videre avklaringer og rammer for aktivitet i området.

Det vises ellers til at det i arbeidet med forvaltningsplanen (vedtatt i 2009) kom følgende kommentar til høringsuttalelsene fra fylkesmannen: *"Det er en nasjonal målsetting å redusere den motoriserte ferdsele i nasjonalparker til et minimum. Preparering inn til Rondvassbu vil øke ferdsele ytterligere inn mot sentrale deler samtidig som effekten kanaliseringstiltakene i ytterkant vil avta. Området Spranget-Rondvassbu er dessuten særlig sårbart for å nå målet om å bevare trekkvegene for villrein i området. Kun løyper i ytterkanten av verneområdene vil derfor tillates preparert. (...) Mange mener det gjøres unødvendige inngrep i den aktivitet som foregår i dag, mens forvaltningsmyndighetene må ta hensyn til summen av inngrep og bruk i et langt tidsperspektiv, og balansen mellom brukerinteressene og verneverdiener."*

Styret oppretthold på bakgrunn av dette vedtaket, og pekte på at innholdet i klagen er vurdert og avveid og at en ikke kan se at det i klagen er lagt frem nye opplysninger som er vesentlige og skulle tilsi en omgjøring av vedtaket.

Det anføres at nasjonalparkstyret har behandlet søknaden fra Peer Gynt-hytta basert på eksisterende rammer, retningslinjer i forvaltningsplan, kunnskap om villreinen sin arealbruk og ferdsel i verneområdene. Deler av leveområdet er gått ut av bruk som følge av arealunnavvikler og etablering av barrierer for trekkveger. Villreinen er en sentral del av verneformålet for nasjonalparkene, og hensynet til verneformålet skal veie tyngst i slike saker. Det er også nedfelt i besøksstrategien for Rondane nasjonalpark.

Miljødirektoratets vurdering

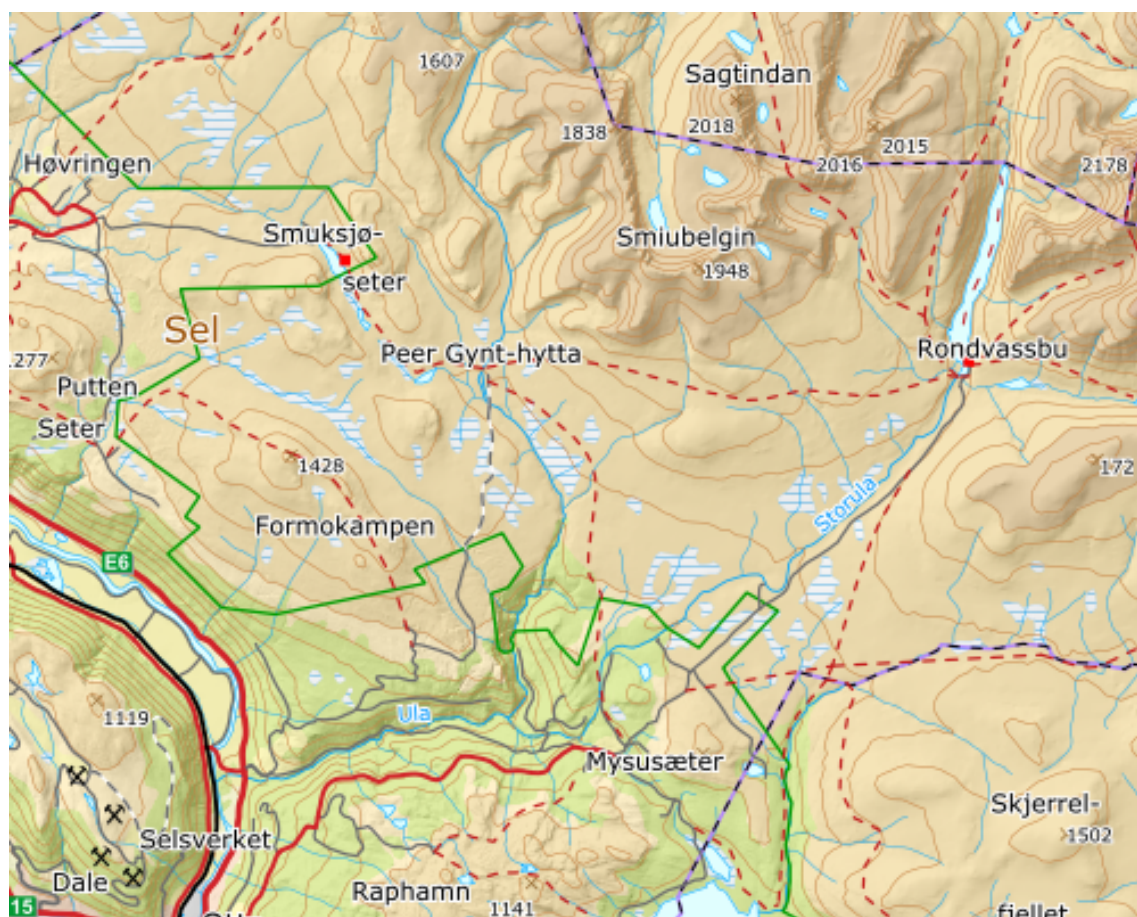
Klageinstansen kan etter forvaltningsloven § 34 prøve alle sider ved saken ved klagebehandlingen, herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Klageinstansen kan videre selv treffe vedtak i saken, eller oppheve vedtak og sende saken tilbake til underinstansen for helt eller delvis ny behandling.

Formålet med Rondane nasjonalpark er å: *"ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,*

- *ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,*
- *ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane,*

- sikre variasjonsbredden i naturtyper som Rondaneområdet omfatter, herunder innslag av høyereliggende bjørke- og barskog,
- bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster,
- ta vare på verdifulle kulturminner.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging."

Kartutsnitt fra det aktuelle området

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt i nasjonalparken, jf. verneforskriften § 3, pkt. 6.1.

Verneforskriften § 3, pkt. 6.3 bokstav g) åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til motorisert ferdsel sommerstid på eksisterende traseer til Rondvassbu og Peer Gynt-hytta i forbindelse med drift av turisthyttene. Det er ingen tilsvarende spesifisert hjemmel for transport på snødekt mark i forbindelse med drift av disse turisthyttene, og forvaltningsmyndigheten benytter derfor hjemmelen i verneforskriften § 3, pkt. 6.3 bokstav c) hvor det kan gis tillatelse til nødvendig transport av brensel, materialer mv. til buer og hytter på snødekt mark langs etablerte traseer eller ved lufttransport. Dette er også omtalt i forvaltningsplanen hvor det og belyses at det burde vært en egen bestemmelse i verneforskriften som fanget opp transport i forbindelse med drift av blant annet Peer Gynt-hytta.

Fra retningslinjene i forvaltningsplanen vises det til følgende omtale s. 96: "Tillatt transport til de betjente turisthyttene vil være tilknyttet normal åpningstid rundt påske. Det er kun Rondvassbu, Smuksjøseter og Peer Gynt-hytta som har åpent en lenger periode enn ukene rundt påske. Rondvassbu åpner ofte til vinterferien. Smuksjøseter har oppe allerede fra slutten av januar og Peer-Gynt hytta er åpent 1-2 uker tilknyttet den lokale vinterferien.[....]"

Klagen gjelder spørsmålet om det skal gis tillatelse til motorisert ferdsel i perioden fra uke 6 til uke 10 i tillegg til i påsken for motorisert transport i forbindelse med driften av Peer Gynt-hytta. Klager hevder det er urimelig at vinterferien skal regulere, og i dette tilfelle innskrenke driften.

Av saksfremstillingen går det frem at samme problemstilling har vært vurdert i en klagesak i 2016. Denne klagesaken er relevant for foreliggende sak da problemstillingen i stor grad omhandler samme spørsmål. Her pekes det på at Peer Gynt-hytta ligger sentralt til i villreinens leveområde, og at trekket forbi Høvringen, Peer Gynt-hytta og over vegen mellom Tjønnbakken og Rondvassbu er en flaskehals for villreinen på grunn av menneskelig ferdsel. Denne barrieren deler Rondane-Nord stammen i to, og er i et langt perspektiv svært uheldig da villreinen i Rondane over de siste ca. 50 årene har fått leveområdene sine betydelig krympet og fragmentert, spesielt i forhold til vinterbeite.

En del av verneformålet med Rondane nasjonalpark er å ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane. Reinen i Rondane- Dovrefjellregionen utgjør de eneste gjenværende stammene av opprinnelig fjellrein i Skandinavia. På grunn av tekniske inngrep som stenger tradisjonelle trekkveier er villreinen nå delt opp i delstammer. Hyttefelt og menneskelig ferdsel, både motorisert og til fots, er med på å begrense villreinens arealbruk og trekkemønster.

Fra besøksstrategien for Rondane nasjonalpark som ble godkjent i 2015, er det blant annet uttalt at et av de strategiske grepene i området omkring Peer Gynt-hytta er å arbeide for å flytte deler av trykket fra menneskelig ferdsel fra de indre områdene og ut til randområdene både øst-, nord-, og vestsiden av nasjonalparken.

Direktoratet ser at det ut fra klager sitt ståsted vil være ønskelig med forutsigbarhet mht åpningstid for turisthytta, og at det kan hevdes at det er urimelig at en innskrenkning i vinterferieperioden som følge av fylkessammenslåing skal gi følger for den perioden det åpnes for å bruke snøscooter for nyttetransport til hytta sammenliknet med tidligere praksis.

Nasjonalparkstyret har bygget sin avgjørelse på verneforskriften, retningslinjene som går frem av forvaltningsplanen, strategiske mål utarbeidet i besøksstrategien, og tidligere praksis. Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i området er godt, og for villreinen som er sentral i denne saken er det blant annet lagt vekt på NINA Rapport 2013, sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 (2008) som oppsummerer kunnskapsstatus om villreinens leveområde både med tekst og tilhørende arealbrukskart. Sluttrapporten fra FoU- prosjektet i Rondane 2009-2014 peker også spesielt på sen høst og vinter som mest sannsynlige tider for kryssing av rein over denne barrieren (det mest sannsynlige krysningsvinduet for rein er desember, januar og februar - i tillegg til under jakta, jf. NINA- rapport 1013 Villrein og ferdsel). Det er i tillegg vist til de vurderinger som ble foretatt i klagesaken fra 2016.

Fra forskere er det uttalt at det er store utfordringer i å opprettholde en mest mulig funksjonell villreinbestand, og at det må bli mer utveksling av bestandene i nord og sør. Manglende utveksling mellom stammene skyldes sannsynligvis en barriere på grunn av høy menneskelig ferdsel. Den negative utviklingen har skjedd over lang tid, og det vil kunne ta lang tid å snu den.

Det påklagede vedtaket innebærer at det gis tillatelse til motorisert ferdsel for transport av varer og personale for en uke mindre enn tillatelsen for årene 2016-2019, men med samme antall turer. I søknaden var det søkt om en tidsperiode utvidet med to uker sammenliknet med tillatelsen for årene 2016-2019. Det kan hevdes at siden det foretas oppkjøring av skiløyper når forholdene tillater det, så vil det kanaliseres menneskelig ferdsel inn i området uansett og at det vil bety lite fra eller til at det åpnes for motorisert ferdsel til Peer Gynt-hytta i en lenger periode enn tidligere. På den annen side vil det kunne hevdes at dersom Peer Gynt-hytta holdes åpen i en lengre periode vil den tiltrekke seg besøkende og dermed bidra til økt ferdsel inn i disse områdene. Det er vurdert at å utvide tidsperioden for motorisert transport totalt sett vil gi grunnlag for økt ferdsel og aktivitet i et allerede sterkt pressområde for villrein. At det åpnes for et lengre tidsrom for en av turisthyttene vil også kunne gi presedens slik at de andre turisthyttene i området også vil ønske å utvide sin åpningstid. Behovet for motorisert ferdsel vil derfor kunne øke ytterligere.

Direktoratet støtter nasjonalparkstyrets vurderinger i saken og fremhever at tillatelsen, selv om den er begrenset en uke på grunn av fylkessammenslåingen, er i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen, og strategiske mål oppstilt i besøksstrategien. Det er god kunnskap om villreinen sin arealbruk og ferdsel i verneområdet. Villreinen er en sentral del av verneformålet for nasjonalparken, og i vurderingen av tiltakets betydning for verneformålet vil konsekvensene både på kort og lang sikt være viktige.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak av 30. mars 2020, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Direktoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Knut Fossum
seksjonsleder

Marte Eliasson
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Sel kommune	Botten Hansens gate 9	2670	Otta
Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Sel fjellstyre	Botten Hansens gate 9	2670	OTTA
Statens naturoppsyn			